

Nr 158.

Af herr Liljedahl, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad pensionering i viss utsträckning för arméns och flottans indelta manskap.

Med antagandet af 1901 års härordning upphörde rekryteringen af de indelta trupperna och bestämdes, att indelningsverket skulle upphöra. För att påskynda afmönstringen af den gamla institutionen har Kungl. Maj:t den 29 september 1911 förordnat, att indelta soldater, som enligt dittills gällande bestämmelser icke kunde utverka sig afsked annat än på vissa bestämda grunder, hädanefter skulle beviljas afsked, när helst sådant begäres. Men många af dem önska dock kvarstå i tjänst för att uppnå pensionsåldern, och tvångsafsked bör, såsom chefen för landtförsvarsdepartementet i årets statsverksproposition framhåller, icke ifrågakomma.

Indelningsverkets afmönstring är sålunda i full gång. Vid den nya härordningens ikraftträdande den 1 januari 1902 räknade den indelta armén 19,361 man, den 1 januari 1904 var denna summa nere i 13,780 och enligt senast tillgängliga halfårsbesked den 1 juli 1911 hade minskningen fortgått till 4,715 man, af hvilka 4,427 tillhörde infanteriet och 288 kavalleriet. Det är således blott en tidsfråga, när den indelta armén fullgjort sin månghundraåriga gärning i rikets tjänst.

Indelningsverkets grundprincip, som var jordens »indelning» i rustningsskyldiga hemman, nådde sin fulländning under Karl XI:s regering och passade för visso sin tids statsfinansiella behof. År 1869 gjorde en k. förordning ett genombrott i den åldriga anordningen med befälslöernas utgående, då statsverket började betala dessa medelst anslag i penningar. Genom verkställd lönerogering indrogos under 1870-talet samtliga militärbefälet anvisade jordbruksställen till statsverket, hvarigenom

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 4 saml. 57 häft. (Nr 158—160). 1

numera med undantag af några få befattningar, för hvilka bostadsboställen anvisats, aflöningen utgår i penningar. I anslutning till denna lönerogering, som åter förnyades i samband med antagandet af 1901 års härordning, erhöilo officerare och underofficerare sin *pensionsfråga* ordnad. Men så skedde ej för den indelta arméns lägsta befälsgrader (korpralerna), ej heller för menige man. Därför har deras alltjämt olösta pensionsfråga nästan kroniskt återkommit i Riksdagens förhandlingar under de senare åren. Genom framställning af herr Vahlquist vid 1909 års riksdag har en förbättring af det indelta manskapets pensioner inträdt, men ett nytt steg i samma riktning bör, synes det mig, tagas med hänsyn till den betydligt ökade tjänstgöring, som genom den nya härordningens tillämpning ålagts en viss kategori indelt manskap. Den indelte soldaten är i regel inkallad till en årlig tjänstgöring af 30 dagar vid infanteriet och 42 dagar vid kavalleriet, men en del korpraler och instruktörer bland de menige hafva år efter år på grund af rådande vakanser inom volontärintitutionen blifvit ålagda en tjänstgöring, som stundom är tredubbelt längre än den, hvilken vanligen åligger indelta soldater.

Jag skall i den följande utredningen söka uppvisa, att det här gäller särskilja två kategorier af indelt manskap med betydligt olika förpliktelser mot fosterlandet och att staten bör taga hänsyn till denna olikhet vid bestämmandet af de afskedades pensioner.

Det indelta manskapet erhåller pension m. m. ur fyra

pensionsfonder.

1. *Vadstena krigsmanshusfond* bildades af inkomster från det af Gustaf II Adolf inrättade krigsmanshuset i nämnda stad. Det kronan tillfallna birgittinklostret därstädes anslogs till en försörjningsanstalt åt gamla och förlamade krigare. Inrättningen trädde i funktion år 1646, och under ett sekel (till 1756) intogos krigsmän af alla grader i denna invalidinrättning. När arméns pensionskassa bildades 1756 anslogos $\frac{3}{5}$ af krigsmanshusets inkomster till densamma, hvarefter huset blef en försörjningsanstalt för soldater och korpraler. Till större delen ha numera krigsmanshusets inkomster indragits till kronan och ersatts med statsanslag, som bilda den s. k. krigsmanshusfonden. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonto för år 1910 utgjorde den af statskontoret redovisade fonden vid nämnda års början 4,508,651 kr. och 67 öre.

Från denna fond utbetalas pensioner — någon gång äfven tillfälliga gratifikationer — till indelt manskap, uppdeladt i fyra pensionsklasser.

2. *Invalidhusfonden* är en aflagring af den år 1848 skedda upplösningen af invalidinrättningen å Ulriksdal, då Riksdagen gaf Kungl. Maj:ts dispositionsrätt öfver de till inrättningen anslagna jordbruksrätterna. Fondens inkomster af indragna boställen m. m. vid f. d. adelsfaneregementet utbyttes vid 1850—51 års riksdag mot kontant statsanslag, hvilket vid 1875 års riksdag fastställdes till sitt nuvarande belopp 60,350 kr. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonto för år 1910 utgjorde den af statskontoret redovisade fonden vid nämnda års början 3,403,404 kr. och 12 öre.

Från denna fond utbetalas utom 284 svärdspensioner å 45 kronor åt underofficerare dels 550 *svärdspensioner* å 15 krouor åt sådant manskap vid armén och flottan, som innehar svärdsmedalj och står i tur till lediga pensionsrum, dels *gratifikationer* för ett år i sänder. Dessa senare tilldelas afskedadt manskap, indelt och värfvad, i regeln vid 65 lefnadsår och 20 tjänsteår. En del gratifikationer tilldelas äfven sådana äldre och behöfvande officerare och underofficerare, hvilka varit med om den gamla löneordningen och därför ej blifvit pensionsberättigade.

Manscapsgratifikationerna börja i regeln med 15 kr. vid 65 år, höjas till 20 kr. vid 80 år, 25 kr. vid 85 år, 30 kr. vid 90 och 35 vid 95 år.

3. *Konungens allmänna hospitalsfond*, grundades 1776 och utbetalar pensioner i fyra klasser å 24, 36, 48 och 60 kr. Pensionerna erhållas efter särskild ansökan, åtföljd af afskedspass samt läkar- och prästbetyg.

Fondens kapital utgjorde den $\frac{1}{4}$ 1910: 343,000 kr.

4. *Konungens militärhospitalsfond* bildades efter 1813 och 1814 års krig genom sammauskott och gåfvor. Den utdelar gratifikationer till krigsmäns i fattigdom öfverlämnade änkor och barn.

Fondens kapital utgjorde den $\frac{1}{4}$ 1910: 279,474 kr.

Pensionsbestämmelserna.

Pensionsbestämmelserna för indelt manskap äro synnerligen invecklade, medan däremot officerares och underofficerares pensioner äro lättfattligt reglerade. Själfva beräkningsgrunden för manscapspensioneringen är en annan än den, som gäller för officerare och underofficerare. Dessa erhålla hela lönen i pension vid 50 lefnads- och 30 tjänsteår, om lönen ej öfverstiger 1,000 kronor, då pensionen beräknas efter vissa procent af lönen.

Vid beräkandet af det indelta manskapets pensionsbelopp har ingen bestämd princip följts. Det hela har karaktären af ett tämligen principlöst virrvarr. Den enda beräkningsgrund, som tydligt framträder i de labyrinthiska bestämmelserna, är negativ och utmärkes genom sitt afståndstagande från hvarje principlighet med grunderna för officerares och underofficerares pensionering.

Indelt manskap, som vid afskedstagandet uppnått 25 tjänsteår (k. bref $\frac{7}{7}$ 1905), är berättigadt till pension (s. k. underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa). Vid de förra värfvade trupperna (utom Värmlands fältjägarekår) inträder pensionsrätten vid 40 lefnads- och 20 tjänsteår, vid Värmlands fältjägarekår samt för manskapsunderbefälet vid Skånska husar-, Skånska dragon- och Norrlands dragonregementen efter 45 lefnads- och 25 tjänsteår (k. k. $\frac{7}{4}$ 1818, k. bref $\frac{30}{5}$ 1893). Manskap vid gardet, som nått 19 tjänsteår, kan anmälas till pension med villkor, att det kvarstår i tjänst, tills det innehar 20 tjänsteår (k. bref $\frac{11}{9}$ 1837). Manskap vid icke garnisonerad trupp, som förut tjänat vid värfvadt garnisonsreg:te, beräknar hvarje tjänsteår därstädes såsom 1 $\frac{1}{2}$ (såsom 1 $\frac{1}{4}$ vid de tre f. d. jägarekårerna enligt k. bref $\frac{20}{3}$ 1849). Indelt manskap, som erhåller afsked efter uppnådda 20 tjänsteår, anmäles till *underhåll på expektans* och kommer vid 50 års ålder i åtnjutande af pension (k. k. $\frac{6}{3}$ 1909).

Pensionerna från Vadstena krigsmanshusfond delas i fyra klasser sålunda:

1 klassen med 72 kronor årligen åt sinnesrubbade, lemlästade, blinda och obotligt sjuka (pensionen kan i särdeles ömmande fall höjas till 100 kr.);

2 klassen med 48 kronor årligen åt något mindre lemlästade och sjuka, som blott i ringa mån kunna bidra till sin utkomst;

3 klassen med 36 kronor årligen åt dem, som efter 1 jan. 1901 fått afsked och varit pensionsberättigade, samt åt dem, som efter 1 jan. anmäls till underhåll på expektans, efter uppnådda 50 lefnadsår. Före 1901 afskedadt manskap, som tjänat i 30 år eller drabbats af mindre svår sjukdom, erhåller endast 24 kronor;

4 klassen med 15 kronor årligen åt manskap vid de värfvade trupperna (vid f. d. Värmlands fältjägarekår m. fl.), som vid afskedet fyllt 40 (45) år och tjänat i 20 (25) år, samt manskap vid öfriga trupper, som före 1905 erhållit afsked med anmälan till underhåll på expektans, efter uppnådda 50 lefnads- och 30 tjänsteår. För indelt manskap, afskedadt efter 1 jan. 1901, höjes beloppet till 24 kronor (k. bref 1900).

Pensionstagare i 4 klassen uppflyttas vid 65 års ålder (vid 60 års,

om han tillhört värfvad trupp) i 3 klassen. Pensionstagare i 3 klassen uppflyttas vid 72 års ålder i 2 klassen; alla pensionstagare uppflyttas vid 80 års ålder i 1 klassen.

Alla pensioner, som utgå till pensionstagare, hvilka fyllt 50 år (med K. M:ts medgifvande till yngre, som blifvit skadade), ökas med 25 kronor årligen (k. k. 1909).

Korpraler (konstaplar) och *vice korpraler* (de senare såvida de erhållit afsked efter 1878 års ingång), som de två senaste åren tjänat i graden på *stat* och vid afskedstagandet erhållit vitsorden »utmärkt väl» eller »väl», tilldelas de förre 24, de senare 12 kr. i förhöjning å pensionsbeloppet (K. bref $\frac{8}{4}$ 1892). Samma förhöjning tillkommer efter grad sjukvårds- och hofslagaresoldater, som vunnit befordran (k. bref $\frac{15}{3}$ 1895 och $\frac{20}{3}$ 1896).

Anmälan till erhållande af pension göres af vederbörande regementschef till arméförvaltningens civila departement, som bestämmer pensionsbeloppet.

Om indelningsverket ej vore ställdt på afskrifning, borde gifvetvis dessa mångartade och invecklade pensionsbestämmelser underkastas en förenklande omarbetning, men att nu under själfva aftyningsprocessen företaga en dylik operation är nog mindre lämpligt. Här dör med indelningsverket lyckligtvis en typisk frukt af det gamla svenska skrifvaredömet. Där emot är det af vikt att i rättvisans namn pröfva i hvad mån alla indelta korpraler och soldater åtnjuta ett underhåll för sin ålderdom, hvilket står i rätt förhållande till deras arbete i rikets tjänst.

Särskiljandet af två kategorier indelt manskap.

Vid en del regementen fyller tillgången på volontärbefäl det kvantitativa måttet — om det kvalitativa skall jag ej här tala — så väl, att inga indelta korpraler eller instruktörer bland menige behöfva inkommanderas till tjänstgöring utöfver den korta tid af 30 à 42 dagar pr år, då repetitionsöfningar vid infanteriet och kavalleriet pågå. Vid andra regementen däremot nödgas man på grund af volontärvakanserna inkalla indelt manskap till betydligt längre tjänstgöring.

Genom stort tillmötesgående från chefen för *k. Jönköpings regemente* är jag i tillfälle att här lämna en detaljerad uppgift hur olika tjänstgöringen vid detta regemente ställer sig för det indelta manskapet. Regementschefen har infortrat detaljerad uppgift från samtliga åtta stamkompanier å antalet tjänstgöringsdagar under åren 1902—1911. De om stor

reda och noggrannhet vittnande uppgifterna från kompaniexpeditionerna upptaga antalet tjänstgöringsdagar för hvarje man och år vid kompaniet och sammanföra siffrorna till en slutsumma för de tio åren.

Vid regementet hafva af 620 man indelt manskap ej mindre än 167 eller 26,9 % under åren 1902—1911 ålagts mer än 30 dagars tjänstgöring i medeltal pr år. Af dessa 167 voro 67 korpraler eller vice korpraler och 100 soldater. Bland dessa 167 är tjänstgöringstiden mycket växlande. Somliga ha blott fullgjort ett dagantal obetydligt mer än 30, som är den reglementerade tjänstgöringstiden för indelt manskap vid infanteriet, medan andra ålagts en betydligt längre tjänstgöring, särskildt korpralerna, beroende på deras större duglighet. Ej mindre än 17 korpraler ha fullgjort en tredubbelt längre tjänstgöring under dessa tio år än de soldater, som blott göra repetitionsöfningar, medan 32 korpraler och 7 soldater fullgjort en dubbelt så lång tjänstgöring.

Hur denna tjänstgöringsfråga ställer sig vid samtliga indelta regementen kan endast en af Kungl. Maj:t föranstaltad undersökning utröna. Enligt årets statsverksproposition hafva från samtliga arméfördelningschefer och kommandanten i Boden uppgifter inforrats angående det antal indelt manskap, som vid dem underlydande truppförband måste under år 1913 åläggas den ökade tjänstgöring, som den nya härordningen fört med sig, samt antalet tjänstgöringsdagar. Af de inkomna uppgifterna framgår, att nämnda år tjänstgöring af indelt manskap erfordrades under följande antal dagar:

korpraler, vicekorpraler och beställningsmän	50,339 dagar
andra menige	31,945 »
	<u>Summa 82,284</u> »

Alltså skall den indelta armén under år 1913 åläggas 82.284 tjänstgöringsdagar *utöfver* repetitionsöfningarnas 30 dagar (vid kavalleriet 42 dagar). Antages det indelta manskapet vid denna tidpunkt utgöra omkring 4,000 man, så skulle i genomsnitt 20 1/2 extra tjänstgöringsdagar åläggas hvarje man, men någon jämn uttaxering af dagantalet förekommer icke, hvarför de 82.284 extra dagarna samlas på ett fåtal man. Det är denna kategori, som utgör den indelta arméns dugligaste del och som en gång, när den försvinner ur försvarsverket, åsamkar detta en oersättlig förlust. Är det icke en hederssak för den svenska staten att mönstergillt sörja för dessa indelningsverkets sista veteraner, när de gå sin ålderdom till mötes efter välförrättadt värf i rikets tjänst?

Nya grunder för pensionering af ofvan angifna kategori indelt manskap.

Mot tanken på en förbättring af det med ökad tjänstgöring betungade indelta manskapets pensionsförhållanden kan anföras, att Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag allt sedan år 1902 årligen anvisat ett förslagsanslag på extra stat att utgå i form af tillägg till dagaflöningen för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar. År 1908 medgaf Riksdagen, att dagaflöningstillägget finge under år 1909 utgå med 2 kronor till korporal, vicekorporal och menig beställningsman samt med 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i nyss angifven egenskap, hvilken ersättning betingade ett belopp af 238,007 kr. Åren 1909—1911 beviljade Riksdagen efter samma grunder successivt sjunkande belopp, och i årets statsverksproposition begär Kungl. Maj:t 150,000 kronor för nämnda ändamål.

Denna förhöjning af det indelta manskapets dagaflöning för ökad tjänstgöring har dock *intet som helst inflytande på storleken af pensionerna*. Är det då en alldeles ny princip denna: att pensionen bör i någon mån rätta sig efter tjänstgöringstidens längd? Ingalunda. Af de nyss angifna pensionsbestämmelserna framgår, att tjänstgöringstidens såväl längd som art spelat in vid fixerandet af de äldre bestämmelserna för indelt och värfvadt manskaps pensionering. Manskap vid gardet med dess längre tjänstgöring kan pensioneras redan efter 19 tjänsteår och får året därpå uppbära sin pension, och manskap vid icke garnisonerad trupp, som förut tjänat vid värfvadt garnisonsregemente och sålunda varit med om längre tjänstgöring, beräknar hvarje tjänsteår därstädes såsom 1 $\frac{1}{2}$ (såsom 1 $\frac{1}{4}$ vid de tre jägarekåren). Det är denna rättvisa princip jag anser böra helt genomföras vid indelningsverkets förestående sista afmönstring.

Grundprinciperna för officerares och underofficerares pensionering är, såsom förut framhållits, den, att hela lönen erhålles i pension vid 50 lefnads- och 30 tjänsteår, om lönen ej öfverstiger 1,000 kronor. Någon grundprincip för pensionering af indelt manskap existerar icke. De nyaste bestämmelserna ha endast gått ut på att så fort som möjligt blifva af med den indelta armén, hvarför åldersgränsen sänkts, så att afsked numera i regeln erhålles efter 25 tjänsteår utan hänsyn till lefnadsåldern. En soldat, som redan vid 18 års ålder — den tidigast möjliga — blef rekryt, är sålunda pensionsberättigad redan vid 43 lefnadsår, men vanligen torde 45 år vara den erforderliga. Pensionen blir då genast 36 kro-

nor för menig, 48 kronor för vicekorpral och 60 kronor för korpral. Dessa årsunderhåll uppbäras till fyllda 50 lefnadsår, då en ökning af 25 kronor inträder. Vid 50 lefnadsår uppbär sålunda en indelt soldat 61 kronor, en vicekorpral 73 kronor, och en korpral (distinktionskorpral) 85 kronor. Först vid uppnådda 65 lefnadsår kan en höjning åter inträda genom en gratifikation å 15 kr. från Invalidhusfonden. Nästa höjning sker vid 72 års ålder, då uppflyttning till 2 pensionsklassen äger rum med en ökning af 12 kr. Lefver veteranen till 80 år höjes gratifikationen med en brödsmla af 5 kr. Sedan sker en påökning af samma belopp hvart femte år till fyllda 95 lefnadsår.

En kapten af 1 klass erhåller i pension vid 50 lefnadsår och 30 tjänsteår 2,720 kronor, en sergeant af 1 klass på samma villkor 900 kronor. En korprals pension utgör vid samma ålder endast 85, en vicekorprals 73 och en soldats 61 kronor. Visserligen fordras fem års kortare tjänstgöringstid och ingen bestämd lefnadsålder för utgående af manskaps-pensionerna, men likväl synes mig skillnaden i pensionsbelopp vara tillräcklig för att såra rättskänslan. En bättre och principenligare anordning skulle nås, om lönen lades till grund för beräkningen af manskaps-pensionerna såsom sker med officerarnas och underofficerarnas pensioner. Det gäller sålunda att fixera det indelta manskapets löneförmåner för att finna en bärigare grund under pensionsbestämmelserna.

Den indelte soldatens löneförmåner äro:

1. Årslön från 2 till 15 kronor. Stundom uppgår den till högre belopp, men då äro öfriga förmåner mindre.
2. Torp eller hemkall enligt olika bestämmelser i olika orter. Äfven kan i särskilda fall i stället för torp utgå kontant lön.
3. Dagaflöning: 20 öre per tjänstgöringsdag.
4. Dagaflöningstillägg: 2 kronor 10 öre vid tjänstgöring utöfver den för repetitionsöfningarna bestämda tiden af 30 dagar (vid kavalleriet 42 dagar),

Utom dessa förmåner åtnjuta inom indelta armén korpraler 120 kronor i årslön och vicekorpraler 60 kronor, medan dagaflöningen för de förra är 40 öre och för de senare 30 öre per tjänstgöringsdag under repetitionsöfningarna. Dagaflöningstillägget är, såsom förut nämnts, 2 kronor för tjänstgöring utöfver dessa öfningar.

Hur skall nu »lönen» beräknas för erhållande af pensionsbeloppet? Den verkliga lönen är soldatens brukningsrätt till sitt torp (stundom viss kontant ersättning), och dessa soldattorp värderas olika inom olika län. En måttstock för denna värdering äger man i den ersättning, som rust- och rotehållare erhålla för dem ålagda utgifter för rustningen och roterin-

gen. I samband med grundskatternas afskrifning bestämdes nämligen (lag $\frac{2}{12}$ 1892), att årligen från år 1904 skall till rust- och rotehållare af statsmedel såsom ersättning för rustning och rotering utgå ett visst belopp, motsvarande rustningens och roteringens beräknade kostnad. Hvert tionde år sker därför ny värdering, och enligt den senast (år 1909) företagna utgör rustningens och roteringens uppskattade värde för åren 1910—1919 i kronor (K. k. $\frac{3}{12}$ 1909) exempelvis:

vid Lifregementets grenadjärer.....	220: —
» 1. Lifgrenadjärreg:tet.....	190: —
» Västgöta reg:te.....	180: —
» f. d. Smålands grenadj.:kår	160: —
» Upplands reg:te	210: —
» Norrbottens regemente	260: —
» Lifreg:rets dragoner (för ryttare)	210: —
» Smålands husarregemente (för ryttare)	150: —
» Kronobergs reg:te	150: —
» Jönköpings reg:te	150: —
» Dalregementet	190: —
» Helsingereg:te	200: —
» Västmanlands reg:te.....	220: —
» Kalmar reg:te	150: —

Beräknas soldattorpet i medeltal vid alla regementen motsvara i lön af 180 kr., hvilken summa äfven utgör en volontärs lön, så borde alltså den kategori indelt manskap, hvars pensioner det här gäller att rättvist beräkna, vid uppnådda 50 lefnads- och 30 tjänsteår erhålla i pension:

Menig soldat	180 kr.
Vice korpral	180 + 60 = 240 kronor
Korpral (dist. korpr.)	180 + 120 = 300 »

Nu är det emellertid redan fastställt, att indelt manskap kan erhålla afsked efter 25 tjänsteår, (på expektans efter 20 tjänsteår, då en lägre pension erhålles vid 50 lefnadsår). Detta tidigare pensionerande af indelt manskap i jämförelse med officerare och underofficerare är betingadt dels af bestämmelsen, att indelningsverket snarast möjligt skall upphöra på grund af de dryga kostnader, det ådrager statsverket, dels med hänsyn

till fältlifvets större fordringar i ett modernt krig, hvilka de till åren komna indelta soldaterna (korpralerna) ej kunna utstå så lätt som en värnpliktsarmé. Att göra någon ändring i denna bestämmelse synes mig ej vara lämpligt. Men ej heller böra de af det indelta manskapet, som vilja kvarstå i aktiv tjänst till uppnådda 30 tjänsteår, förvägras detta, eftersom de en gång inträdt i tjänst under en sådan förutsättning.

Den rätta lösningen af den här omskrifna pensionsfrågan synes mig därför vara införandet af en *proportionell pensionering*.

Jag tänker mig reformlinjen dragen så, att de här nyss beräknade beloppen af 180, 240 och 300 kronor, som utgöra den beräknade lönen åt soldater, vicekorpraler och korpraler, komma att utgöra pensionsbeloppen vid 30 tjänsteår, men att det manskap, som vill afgå redan efter 25 tjänsteår, må erhålla en mindre pension och de, som önska gå redan efter 20 tjänsteår, må erhålla en ännu mindre.

Exempelvis kan denna proportionella pensionering erhålla följande utseende:

	<i>Tjänsteår.</i>	<i>Pension i kronor.</i>
<i>Korpral</i> (på eller öfver stat)	20	100
	25	200
	30	300
<i>Vice korpral</i> (på eller öfver stat)	20	80
	25	160
	30	240
<i>Soldat</i>	20	60
	25	120
	30	180

Hvilka böra komma i åtnjutande af dessa pensioner, som böra utgå vid afskedstagandet? Gifvas de åt allt indelt manskap utan hänsyn till skillnaden i tjänstgöringstidens längd, så torde utgifterna för statsverket blifva rätt stora, och — hvad viktigare är — därmed undanrödjes ej det missförhållande, jag i denna utredning sökt framhålla. De med ökad tjänstgöring betungades klagan är därmed ej afhjälpt.

Hvar bör i denna pensionsfråga gränsen dragas mellan kort och lång tjänstgöring? Vid 30 tjänstgöringsdagar per år, vid dubbla eller tredubbla antalet dagar? De olika rättskraf, som här kunna tänkas, torde bäst mötas, om man går en medelväg och häfdar att det indelta manskap, som alltsedan den nya härordningens tillämpning varit inkalladt till

en tjänstgöring, hvilken med *minst dubbla* antalet dagar, räknadt i medeltal per år, öfverstiger det dagantal, som bildar infanteriets repetitionsöfningar, bör få sin pension beräknad efter lönens storlek i proportion till antalet tjänsteår. En sådan bestämmelse bör kunna *slutgiltigt* lösa det indelta manskapets segslitna pensionsfråga, hvilket ej skulle blifva fallet, om ingen hänsyn tages till den ofta betydliga skillnaden i den *verkliga* tjänst, som är ålagd detta manskaps olika kategorier.

Själffallet synes mig vara att äfven flottans manskap i tillämpliga delar ihågkommes vid den här förordade pensionsreformen.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställes,

det Riksdagen ville besluta: att ingå till Kungl. Maj:t med en skrifvelse, att Kungl. Maj:t täcktes snarast framlägga förslag till förbättrad pensionering enligt i denna motion angifna grunder för sådant indelt manskap, som sedan den nya härordningens tillämpning varit inkalladt till en tjänstgöring, som med minst dubbla antalet dagar, räknadt i medeltal per år, öfverstiger det dagantal, som bildar infanteriets repetitionsöfningar.

Stockholm den 26 januari 1912.

Ernst Liljedahl.